

NATUUR IN HET STELKAMPSVELD

Het ministerie van LNV stelt de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied vast nadat het conceptbeheerplan voor inspraak is voorgelegd aan belanghebbenden. Deze doelen zijn nog niet officieel gepubliceerd. Ze hebben betrekking op algemene doelen voor de gewenste ecologische samenhang en op de specifieke instandhoudingsdoelen van habitattypen:

Algemene doelen:

- Behoud en waar nodig herstel van natuurlijke kenmerken en samenhang van de ecologische structuur en functies van het gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de betreffende habitattypen en soorten.

Habitattypen:

Binnen het Natura 2000 gebied gelden instandhoudingsdoelen voor een achttal habitattypen:

- Zwakgebufferde vennen
- Vochtige heiden
- Droge heiden
- Heischrale graslanden
- Kalkmoerassen
- Blauwgraslanden
- Pioniervegetaties met snavelbiezen
- Vochtige alluviale bossen

Voor bijna alle habitattypen bestaat de doelstelling uit vergroting van het oppervlak en verbetering van de kwaliteit.

Zwakgebufferde vennen

Dit habitatype komt voor in de laagtes in de heide en plekken waar grondwater uittreedt.

Soorten: onder andere Oeverkruid en Ongelijkbladig fonteinkruid. Rijke macrofauna met onder meer veel libellen, zoals winterjuffers en witsnuitlibellen

Huidige situatie: klein oppervlak, matig tot goed ontwikkeld

Doelen: uitbreiding oppervlak en verbetering kwaliteit. Potenties liggen vooral in voormalige laagten met invloed van basenrijk grondwater

Vochtige heiden (hogere zandgronden)

Dit habitatype komt onder andere voor in de gradiënt van ven naar heide.

Huidige situatie: klein oppervlak, matig tot goed ontwikkeld

Doelen: uitbreiding oppervlak en verbetering kwaliteit, daarvoor zijn goede mogelijkheden aanwezig

Droge heiden

Soorten: onder andere Klein warkruid, Kruipbrem en Stekelbrem, Heivlinder en Kommavlinder

Huidige situatie: gering oppervlak, maar goed ontwikkeld

Doelen: behoud oppervlakte en kwaliteit. Door bosvorming bestaan ook mogelijkheden voor uitbreiding op droge zandgronden binnen het Natura 2000-gebied

Heischrale graslanden

Soorten: Wolverlei, Klokjesgentiaan en Welriekende nachtorchis

Huidige situatie: redelijk tot goede ontwikkeling op een kleine oppervlakte in de gradiënt van ven naar heide

Doelen: uitbreiding oppervlakte en verbetering van de kwaliteit. In het gebied zijn hiervoor goede mogelijkheden aanwezig door herstel van de invloed van (matig) basenrijk grondwater of lokale kwel, gecombineerd met bosvorming of beëindiging landbouwkundig gebruik

Kalkmoerassen

Soorten: onder andere Parnassia, Moeraswespenorchis en Grote Muggenorchis

Huidige situatie: dit internationaal zeer belangrijke habitatype komt voor in een smalle zone in de gradiënt van ven naar heide waar basenrijk grondwater toestroomt

Doelen: uitbreiding oppervlak en verbetering kwaliteit. Uitbreidingsmogelijkheden liggen in laagtes in bos en op locaties die nu landbouwgrond zijn. De perspectieven voor uitbreiding zijn goed zodra de hydrologie (flinke invloed basenrijk grondwater) wordt verbeterd

Blauwgraslanden

Soorten: onder andere Vlozegge, Spaanse Ruiter

Huidige situatie: in het Stelkampsveld komt zeer fraai ontwikkeld Blauwgrasland voor, vaak in gradiënt met bovenstaand habitatype.

Doelen: uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit. Perspectieven voor uitbreiding zijn goed, mits ook hier de invloed van basenrijk grondwater wordt hersteld

Pioniervegetaties met snavelbiezen

Soorten: onder andere Moeraswolfsklauw, Bruine snavelbies

Huidige situatie: komt ondermeer voor in herstelde natuurlijke laagtes in de heide langs de Maandagdijk.

Doelen: uitbreiding oppervlak en verbetering kwaliteit. Uitbreidingsmogelijkheden liggen ondermeer in laagtes in bos bij herstel hydrologie (langdurig hoge grondwaterstanden door inundatie in laagtes met basenarm grondwater en regenwater)

Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)

Komt vooral voor aan de randen van het Natura 2000-gebied.

Soorten: onder andere Paardehaarzegge

Huidige situatie: klein oppervlak, lokaal goed ontwikkeld maar verslechterend als gevolg van verdroging en vermessing

Doelen: uitbreiding oppervlak en verbetering kwaliteit. Er zijn goede mogelijkheden voor verbetering mits vermessing wordt tegengegaan en de hydrologie wordt hersteld: langdurig hoge grondwaterstanden en een flinke invloed van basenrijk grondwater

STELKAMPSVELD



dienst landelijk gebied
voor ontwikkeling en beheer



BEHEERPLAN NATURA 2000 STELKAMPSVELD

Kerngegevens

Het Natura 2000-gebied Stelkampsveld ligt in de gemeente Lochem tussen Barchem en Borculo. Het omvat het “Stelkampsveld” (ca. 15 ha) met heide, vennen, broekbos en schraallandvegetaties met daaromheen een afwisseling van andere natuurterreinen, bosjes en landbouwgronden. Het deel dat als Natura 2000-gebied wordt aangewezen, is ongeveer 128 hectare groot. Het grootste deel is in eigendom van Staatsbosbeheer. Delen hiervan zijn verpacht en in agrarisch gebruik. Daarnaast is een gedeelte in particulier bezit en eveneens in agrarisch gebruik.

Uitvoeringsduur:

2007 – 2009

Vooruitlopend op de aanwijzingsprocedure is een begin gemaakt met het opstellen van het beheerplan. De voltooiing van het beheerplan is in november 2009 gepland.

Projectdoel:

opstellen van een beheerplan voor het Natura 2000-gebied Stelkampsveld

Dienst Landelijk Gebied (DLG) ontwikkelt het beheerplan samen met Staatsbosbeheer. DLG vervult een coördinerende rol. Staatsbosbeheer is beheerder van een groot gedeelte van het gebied en levert een ecologische bijdrage aan het beheerplan. Het beheerplan wordt gemaakt in overleg met eigenaren, ondernemers, omwonenden, diverse overheden en andere belanghebbenden in het gebied.

Opdrachtgever:

ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), directie Natuur

Financiering:

ministerie van LNV

DLG werkt samen met: Staatsbosbeheer, LNV Directie Regionale Zaken, provincie Gelderland, gemeente Lochem, gemeente Berkelland, Waterschap Rijn en IJssel, LTO, overige belangenorganisaties en omwonenden.



VEELZIJDIGE NATUUR IN HET STELKAMPSVELD

Het Natura 2000-gebied Stelkampsveld is een fraai voorbeeld van het Achterhoekse kampenlandschap. Kenmerkend is de kleinschalige afwisseling van essen, graslanden, heides met vennen, houtwallen en bosjes.

In het gebied komt een grote verscheidenheid aan waardevolle levensgemeenschappen voor. Belangrijke locaties zijn het eigenlijke Stelkampsveld (in een fraaie gradiënt: droge en natte heide, heischraalgrasland, blauwgrasland, kalkmoeras en venvegetaties, Maandagsdijk (diverse vormen van natte heide) en de broekbossen langs de Oude Beek.

Naast topografie, bodemopbouw dankt Stelkampsveld zijn ecologische kwaliteiten én potenties vooral aan de aanwezigheid van ondiepe kalkhoudende zandlagen en de goed ontwikkelde overgangen van nat naar droog. Het grondwater dat zowel van regionale als lokale herkomst kan zijn en daarmee samenhangende kwelstromen zijn zeer bepalend voor de ontwikkeling van ven-, broekbos- en schraallandvegetaties maar ook bijvoorbeeld in vochtige heidevegetaties waar “inzijging” overheerst kan de periodieke invloed van grondwater vanuit de dekzandruggen resulteren in zeer soortenrijke heide vegetaties.

Bedreigingen

In de natuurterreinen zijn de Afgelopen jaren diverse maatregelen genomen voor behoud en verdere ontwikkeling van natuurkwaliteit. Desondanks staan de natuurwaarden in het gebied onder druk door verdroging, vermesting en verzuring. De instandhouding en ontwikkeling van natuurwaarden wordt hierdoor belemmerd. Voor het agrarisch gebruik is in het Natura 2000-gebied en omgeving een intensief stelsel van sloten aanwezig. Hierdoor heeft het gebied last van verdroging en treedt verzuring op omdat het basenrijke grondwater niet of slechts kortstondig in het maaiveld komt. Voorlopige berekeningen geven aan dat ook de ammoniakdepositie bijdraagt aan verzuring. Het landbouwkundig gebruik binnen het Natura 2000-gebied belemmert verdere ontwikkeling van natuurwaarden en vormt een bedreiging voor aangrenzende natuur door vermesting.



Kansen

Stelkampsveld behoort tot de meest kansrijke gebieden in Nederland voor kwaliteitsverbetering en areaaluitbreiding van Kalkmoerassen, Blauwgrasland, Heischraalgrasland en Beekgeleidende bossen. Ook voor de andere in het gebied voorkomende Natura-2000 habitattypen zijn goede mogelijkheden aanwezig voor kwaliteitsverbetering en uitbreiding. Om deze natuurwinst mogelijk te maken zijn aanpassingen in de waterhuishouding en het agrarische gebruik nodig. Ook als lokale bosvorming kan een goede bijdrage leveren. In het op te stellen beheersplan wordt dit nader uitgewerkt.

Beheerplan

In het beheerplan van het Natura 2000-gebied Stelkampsveld worden de instandhoudingsdoelen nader uitgewerkt. Het beschrijft ook welke maatregelen genomen moeten worden om behoud of herstel mogelijk te maken.

Uiteindelijk bepaalt het ministerie van LNV met de vaststelling van het beheerplan welke maatregelen er genomen worden gedurende een periode van 6 jaar.

Dienst Landelijk Gebied en Staatsbosbeheer willen graag alle belanghebbenden bij het proces en bij de inhoud van het beheerplan betrekken. Uit praktische overwegingen is er voor gekozen om in eerste instantie te overleggen met een adviesgroep die bestaat uit een aantal belangenvertegenwoordigende organisaties. Er is meerdere keren overleg over de stand van zaken. De adviesgroep wordt om een inhoudelijke reactie gevraagd op het conceptbeheerplan. Deze reacties worden zoveel mogelijk verwerkt in het beheerplan. Daarnaast vindt er tijdens het opstellen van het beheerplan ook afstemming plaats met andere overheden.

Het conceptbeheerplan wordt toegelicht aan geïnteresseerden en omwonenden tijdens een informatiebijeenkomst, voordat het in november 2009 wordt opgeleverd aan het ministerie van LNV en de provincie Gelderland.

